

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İÇANADOLU ORMANCILIK ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

ÇEŞİTLİ BOYUTLARDA SEDİR YAPACAK YUVARLAK ODUNLARIN ÇEŞİTLİ ALAN KOŞULLARINDA SÜRÜTÜLMESİNİN FİYAT ANALİZLERİ

1. GİRİŞ

Bu araştırma ile Sedirin ormancılık sorunları içinde üretim evresindeki sürütme işi ele alınmıştır. Özellikle Batı Toroslarda yapılan sedir sürütmelerinde çalışan işçiler Tahtacı denilen orman işçileri ve sürütme aracı da katırdır. Her tarafta olduğu gibi bu yörede de birim fiyat dediğimiz vahidi fiyatla m³ hesabı iş yaptırılır. Ancak bu m³'ün ne denli sürede sürütüldüğü ve bu tahtacı işçilerinin özel durumları göz önüne alınarak ücretlendirme işi bir türlü sağlıklı oturtulamamaktadır. Birkaç yıl önce sonuçlandırılan kızılçamalarda katırla sürütme araştırmasına koşut bir araştırma olan bu çalışmada sedir sürütmesindeki özelliklerin etkinliklerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bugün işçi ve işletme arasındaki sorun, işçinin aldığı para, işin zamanında bitirilip bitirilememesi, ne ölçüde iş gücüne gereksinim duyulacağı gibi konulardır. Daha somut ele alırsak, birim fiyat tutanağının neye dayandığıdır.

Doğal olarak birim fiyat içindeki parça başına süre, m³ için süre saptanabilir. Ama ücret saptaması önce bulunan bu süre üzerinde oturtularak, ister istemez yasal olarak asgari ücret kapsamı içinde kavranmalıdır. En az geçim düzeyi karşılığı üzerinden gidilmediğinden de bugün için orta değerde m³ ücreti verilmekte, bu gibi araştırma sonuçlarından çıkarılan iş süreleri de ancak işçinin eline geçecek paraya temel olan süreyi uzatan ya da kısaltan etki olarak kullanılmaktadır. İster bugünkü yöntemde

olsun ister en az geçim düzeyi karşılığı yönteminde olsun bir günde yapacağı işin kaç parça, kaç m³ olduğunun öncelikle bilinmesi zorunludur. Burada, sedir sürütülmelerinde uygulanmakta olan yaygın yöntem katırla sürütmenin süre saptamaları yapılmış ve sürütmede birim fiyat tutanağı düzenlenirken hangi alan koşullarında hangi boyutlarda ne denli sürenin gittiği ve ayrılıkların ortaya konması amaçlanmıştır.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

Sedir Araştırma Ormanı ile Çığlıkara Sedir Ormanlarındaki üretim alanlarında 1976-1977 yılları üretim aylarında ölçüler yapılmıştır. Yaptığımız bu çalışmada 10 ürün boyutunda 20'şer sefer sürütme yapılarak süreler ve ilişkiler elde edilmiştir.

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

İşletmelerde genellikle odun boyutları birleştirilerek birim fiyat tutanakları düzenlenmektedir (örneğin, tomruk, direk, sanayi odunu gibi). Tomruklarda kimi değişik sonuçlar ortaya çıkmıştır. Direklerde de maden direk ile tel direkler arasında sürütülme süresi bakımından büyük ayrımlar vardır. Burada Normal Boy Çok Kalın Tomruk en kısa sürede sürütülmektedir (30,39 d/m³). Sanayi Odunu-Kısa ve Normal Boy ince Tomruk- Normal ve Kısa Boy Orta ile Kalın Tomruk boyut öbekleri de 60-70 d/m³ dolayında sürütülmektedir. Maden direklerinin 1 m³'ü 130 d dolayında sürütülmüştür. En uzun süre maden direklerle

rinde (8-20 cm çap, 1,5- 6,0 m boy) bulunmuştur. Bu durumda, sedir yuvarlak yapacak odunları aşağıdaki gibi öbeklerde birleştirilmelidir.

- Kısa ve Normal Boy Çok Kalın Tomruk
- Sanayi Odunu - Kısa ve Normal Boy İnce Tomruk - Kısa ve Normal Boy Orta ile Kalın Tomruk- Normal Boy Tel Direk,
- Maden Direği

Böylece üç bölümde birim fiyat tutanağı düzenlenebilir. Çünkü bunların ancak sürütme süreleri birbirlerine yakındır. Fiyat belirlenirken, normal orman işçisinin en az geçim düzeyi karşılığında gidilebileceği gibi orman köylüsünün özel durumu göz önüne alınarak, özel en az geçim düzeyi karşılığı düşüncesinden de gidilebilir. Normal en az geçim düzeyi karşılığı ile orman-

da iş yaptırmanın olanağı olmadığı gibi orman içi köylüsünün de orman işçiliklerinden, orman ürünlerinden karnı doyurulmazsa orman içinde suça itileceği göz önünde tutulmalıdır. Bu düşünceden giderek katırı ile birlikte orman işçisinin gündeliği, 1984 fiyatlarına göre, yılda 120 gün çalıştığını varsayarak, en az 13360 TL olmalıdır. Bir m³ Sedir yapacak yuvarlak odununun sürütülmesi için ortalama bir değer vermek gerekirse, 1984 yılı ilk ayları fiyatlarına göre 250 m uzaklık, % 20 eğim, % 10 engellilik koşullarında 1 katır, 1 işçi ile sürütülme fiyatı en az 1845 TL/m³ dolayında olmalıdır. Bu değer, Normal Boy Çok Kalın Tomrukta 795 TL'ye düştüğü gibi Maden Direklerinde 3925 TL'ye değin de çıkmaktadır.

Teknik Bülten No: 204

Yayın Yılı: 1988

Kurum: İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Ankara.

Yazışma Adresi: İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, ANKARA

Tel: (0 312) 213 17 34 Faks: (0 312) 212 29 44

E-posta: oea@ogm.gov.tr, Web: <http://www.oea.gov.tr>

Proje Lideri: Süleyman DİNGİL

Proje Yürütücüleri: -